

Мавзу №4: Ўзбекистонда ер муносабатларини тарихий шаклланиши ва ривожланиши.

Режа:

- 1. Ўзбекистонда ер муносабатларини тарихий шаклланиши ва ривожланиши.**
- 2. Ер муносабатларини тарихий ривожланиш қонуниятлари.**
- 3. Ўзбекистонни россияга қушиб олиниши муносабати билан ер муносабатларига бўлган ўзгаришлар.**

Маъруза машғулотнинг технологик харитаси

Иш босқичлари	Фаолият турлари	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
1 босқич Ўқув машғулотиغا кириш 10 дақиқа	Мавзу номи, мақсади, кутилаётган натижаларни, фойдаланиш мажбуриятлари етказилади. Машғулот очик маъруза шаклида олиб борилиши маълум қилинади	Тинглайдилар ва ёзиб оладилар
2 босқич Асосий қисм 60 дақиқа	2.1.Тарқатма материал тарқатилади мавзу режаси асосий тушунчалар билан танишиб чиқиш таклиф этилади. 2.2. Маъруза слайдлар Power Point тартибида намойиш этилади, ҳар бир слайд шарҳланади (диаграммалар, жадваллар) Мавзуга жалб қилувчи саволлар берилади. 2..3.Мавзу режалари бўйича хулосалар қилинади. Керакли маълумотларни дафтарда қайд этишлари кераклиги ёдга солинади. 3. Мавзунинг ўзлаштирилганлик даражасини аниқлаш мақсадида тезкор сўров ўтказилади.	Ўқийдилар Тинглайдилар, жадвал ва диаграммаларни дафтарга ёзиб оладилар, саволлар берадилар Талабалар жавоб берадилар
3 босқич Яқуний босқич 10 дақиқа	3.1. Мавзу бўйича умумий хулоса қилади. Мавзунинг касбий фаолиятидаги аҳамияти ва ўрнига талабалар эътиборини қаратади. 3.2. Мустақил иш учун топшириқ берилади.	Тинглайдилар Топшириқни ёзиб оладилар

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси (асосий қонуни). Т., Ўзбекистон, 2012
2. Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси. Т., Адолат, 2011
3. Ўзбекистон Республикасининг Шахарсозлик кодекси. Т., Адолат, 2011
4. Ўзбекистон Республикасининг қонуни “Давлат ер кадастри тўғрисида”. Т., Адолат, 2004
5. Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. Т., Адолат, 2011
6. Каримов И.А. Ўзбекистон буюк келажак сари. Т., Ўзбекистон, 1999
7. Каримов И.А. Жаҳон молиявий иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари. Т., Ўзбекистон, 2009
8. Каримов И.А. Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш энг олий саодатдир. Т., Ўзбекистон, 2015
5. Аvezбоев С.А., Волков С.Н. Ер тузишни лойихалаш .Дарслик.Т., Янги аср авлоди, 2004
6. Аvezбоев С.А., Волков С.Н. Ер тузишнинг илмий асослари. Ўқув қўлланма. Т., Янги аср авлоди, 2015
7. Бабажанов А.Р., Рахмонов Қ.Р., Гофиров А.Ж. Ер кадастри (дарслик).Т., ТИМИ, 2008
8. Бабажанов А.Р., Рўзиев С.Б., Мажитов Б.Х. Ердан фойдаланиш асослари (ўқув қўлланма). Т., ТИМИ, 2018

Мамлакатимизнинг ўзоқ, ва мураккаб тарихига назар солар эканмиз, бунда кишилик жамияти ривожланишининг асосий омилларидан бири ҳисобланган ер муносабатларининг ҳам ўзига хос тарихий шаклланиш жараёни мавжудлиги яққол намоён бўлади.

Қум босиш хавфи Ўрта Осиё халқларини суғориладиган маданий ерларнинг ҳар бир қаричини сақлаб қолиш учун тинмай меҳнат қилишга ўргатган. Куч-ғайрат озгина фурсатга камайса ёки тупроқни қумдан сақлашдаги кураш тўхтаб қолса, бунинг жазоси муқаррар содир бўларди. Ирригация иншоотлари куриш маданий ер майдонларини ва дарахтзорларни кенгайтириш, боғлар ва ўзумзорлар барпо этиш Ўрға Осиё аҳолисининг бу ердаги мавжуд цивилизация тарихидаги асосий ташвиши бўлган. Бу нарса уларни ҳар томондан ўраб турган қумлар ҳамласига қарши ишончли ҳимоя эди. Ҳукумат ирригация иншоотлари ғамида бўлса ҳосилдор воҳа давлатларнинг гуллаб-яшнашидек мукофотга сазовор бўларди. Агарда бу ишлар тўхтаб қоладиган бўлса, ҳукмдор хонадон ағдарилиб ташланиши ва шундан кейинги ўзаро урушлар натижасидами, ёки ўзоқ давом этадиган табиий офатлар натижасидами, бир замонлар гуллаб-яшнаган давлатлардан қум остида кўмилиб кетган ҳаробаларгина қоларди.

Бу фикрни кейинги йиллари мамлакатимиз ҳудудида олиб борилаётган археологик қазилмалар натижалари тўла тасдиқлайди. Шу сабабдан ҳам бўлса керак, ирригация иншоотларини сақлаш ва ривожлантириш Ўрта Осиёдаги барча ҳукумдорларнинг асосий ташвиши бўлган. Ер хусусий мулк бўлганда бундай йирик ирригация ишларини амалга ошириб бўлмасди, негаки алоҳида одамларни бундай иншоотларни қурилишга кучи ва имкониятлари бўлмаган натижада ер ҳамма вақт ҳукумдорлар, яъни давлат мулки бўлиб қолаверган. Бу нарса бир томондан, экин майдонлари, боғлар, яйловларни сақланишига ва кенгайишига, ирригация иншоотлари техникасининг ривожлаиипшга олиб келган бўлса, иккинчи томондан, қишлоқ хўжалигидаги ишлаб чиқарувчи кучлар ва ишлаб чиқариш муносабатлари турғунлигига сабаб бўлди. Маълумки, ер барча бойликлар манбаи бўлиб ўнга бўлган мулкчилик шакли ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришни ҳаракатга келтирувчи асосий омилдир. Бизгача етиб келган тарихий маълумотлар шуни кўрсатадики, Ўрта Осиёда мингларча йил олдин бўлганидек XVIII асрнинг охири ва XIX асрнинг бошларида бутун ер шароитга кўра давлатга, мазкур ҳолда хонга, амирга қарашли бўлиб аҳолига фойдаланиш учун турли шартлар билан берилар эди. Ушбу даврларда қарор топган меъёрларга мувофиқ ер учта асосий тоифага бўлинган.

1) давлат ерлари (амлок) 2) эгалик ерлари (мулк) ва 3) вақф яъни диний ва хайрия муассасалари ерлари. Давлат ерларига сувсиз даштлар, тўқайлар, кўчманчилар, жамоа фойдаланувидаги ишлов берилмаган ерлар кирарди. Мулк ерларига асосан қишлоқ хўжалигида фойдаланилиши мумкин бўлган ерлар киради. Бу ерларни ҳокимлар белгиланган тартибда фойдаланиш учун аҳолига белгилаб берардилар. Бу ерлар сотилмасди, айирбошланмасди. Улардан умумий ўлпон (хирож) солиғи тўланарди. Мулк ерлари мазкур мулк қандай ҳосил бўлганлиги ва ундан давлат солиғи олинishi ёки олинмаслигига қараб бир неча тоифа (мулки ҳур, мулки ушрий ва мулки хирож)га бўлинарди. Аммо уларнинг ҳаммасига ҳам олинадиган даромаднинг ярмисигача етиб борадиган турли солиқлар солинган.

Шуни алоҳида эътироф этиш жоизки, гарчи ер давлат ёки подшо мулки эканлиги тўғрисида ҳеч ким, ҳеч маҳал баҳслашмаган бўлсада вақт ўтиши билан амалда ундан фойдаланувчиларга бириктирилган ва тасарруф қилинган, яъни ҳатто сотилган, мерос қилиб берилган. Ўрга Осиёда, жумладан Ўзбекистонда ҳам Чингизхон томонидан киритилган тархон ҳуқуқи сақланиб қолган бўлиб, бу ҳуқуқ хон фармойишлари билан ерларни ўлпонлардан озод қиларди, лекин бу юридик ҳуқуқнинг эмас, балки хон шахсий истагининг оқибати бўлганлигидан давлат тахтига келган янги хон уни сақлаб қолар ёки аксинча, бекор қилар эди. Айнан бундай ҳолнинг мавжуд бўлиши, яъни ер муносабатларида аниқ, бир юридик ҳуқуқнинг мавжуд бўлмаганлиги Ўрга Осиёда ўзоқ даврлар ҳаракатда бўлган ердан фойдаланиш шаклларида жуда кўп чалкашликларга олиб келди.

Юқорида қайд қилинганидек, ердан фойдаланувчилар ундан келган даромаднинг бир қисмини ер эгаси-ҳукмдорга хирож сифатида тўлаганлар. хирож икки хил бўлган. Бири «Хирожи мувазафа», иккинчиси «Хирожи муқосама»дир. «Хирожи мувазафа» экиннинг тури ва олинадиган ҳосилга қараб тўланган. «Хирожи муқосама» олинган ҳосилнинг миқдори ва ерга қараб белгиланиб, унинг бир қисмини ташкил қилган. Хирожнинг миқдорига келганда у ҳар ерда турлича бўлиб, унинг миқдорини ҳукмдорнинг ўзи белгилаган хирож ернинг шароитига қараб ҳосилнинг учдан бир тўртдан бир ва бешдан бир қисми миқдорларида олинган.

Бундан яққол кўриниб турибдики, хирож солиғининг миқдорини белгилашда шу даврлардаёқ ер майдонларининг сифати ҳисобга олинган. Буни айниқса Амир Темур ҳукмронлиги давридаги маълумотлар ҳам яққол тасдиқлайди. Жумладан, хирож солиғи Деҳқончилик қилинадиган ернинг унумдорлиги ва ҳосил миқдори билан белгиланганлигини А.Темур ўз тўзукларида қуйидагича баён қилган. "Яна амр қилдимки, хирожни экиндан олган ҳосилга ва ернинг унумдорлигига қараб йиғсинлар, чунончи, доим ўзлуксиз равишда корўз, булоқ ва дарё суви билан суғориладиган экин ерларини ҳисобга олсинлар ва ундай ерлардан олинган ҳосилдан икки ҳиссасини раиятга, бир ҳиссасини олий саркорлик (салтанат хазинаси) учун олсинлар". Лалмикор ерларнинг суғориладиган ерларга нисбатан унумдорлиги паст бўлганлиги сабабли, бу ерлардан олинган ҳосилнинг олтидан бир қисми, баъзи ҳолларда эса саккиздан бир қисми хирож солиғи сифатида салтанат хазинасига тўпланган.

Хусусий мулкчилик институти пайдо бўла бошлаши, давлат ташкилоти ривожланиши, Деҳқончиликнинг интенсивлашиши, ернинг, бошқа ишлаб чиқариш воситаларининг ва тирик меҳнатнинг бирлаштирилиши ва бир-бирларига мослаштирилиши одамларнинг ердан фойдаланишни мақсадли ташкил этиш бўйича онгли фаолиятининг бир турига айланади. Бу фаолият, бошланишида ер ўлчаш ишлари ёки чегаралаш деб аталди, вақт ўтиши билан у ҳозир ер тузиш деб аталадиган жараёнга айланди.

Ер ўлчаш ишлари зарурати жуда қадимдан пайдо бўлди. Ҳиндистон, Миср, Греция, Яқин шарқ халқлари бизнинг эрамиздан кўп асрлар олдин ҳам ер массивларини қисмларга бўлишган, ернинг қатъий ҳисобини олиб боришган, каналларни қуриш, иншоотларни тиклаш мақсадида ҳар хил ўлчашларни амалга оширганлар, ерларни чегаралаш ва ўлчаш ишларини бажарганлар, ҳаққонийроқ солиққа тортиш мақсадида унинг сифатини ҳисобга олганлар. Масалан, Геродот ўз фуқаролари орасида ерни тенг квадрат участкаларга бўлиб тақсимлаган ва уларга ҳар йили ер солиғини тўлаш мажбуриятини белгилаган Миср шоҳи Сесострисни (бизнинг эрамизгача XIX аср) алоҳида таърифлаган. Агар ерларни Нил дарёси сувлари ювиб кетса, у йиллик солиқ миқдорини камайтириш мақсадида зарар миқдорини аниқлаш учун одамларни жўнатарди. Геродот фикрича ўша вақтда ер ўлчашнинг маҳорат мактаби яратилган эди, кейинчалик у Элладага олиб ўтилди.

Қадимги Римда ерга бўлган мулкчилик ҳуқуқини мустаҳкамлаш мақсадида ерларни ёзма таърифлаш ўтказилган, бу ишларнинг бошланишини эса тарихчилар шоҳ Сервий Туллига боғлашади (бизнинг эрамизгача VI аср). Бунинг учун махсус реестрлар юритилар эди; уларга ер участкаларининг майдонлари, уларга ишлов бериш усули, уларнинг сифати ва даромадлилиги тўғрисида маълумотлар ёзиларди. Бронзадаги жадвалларга ер эгаликлари планлари, номлари, чегаралари ва майдонлари туширилар, хўжаликнинг ўзи ва ерлари сифати тўғрисида маълумотлар бериларди. Ерлардан фойдаланишни ва ер эгаликларини ташкил этишни ҳисобга олишнинг кўрсатилган тамойиллари кейинчалик Рим империясининг ҳамма чеккаларига тарқалди. Масалан, Галлияда ерларни ҳисобга олиш, босиб олинганидан кейин дарров Юлий Цезар давридаёқ (бизнинг эрамизгача 100 – 44 йиллар) ўтказилган эди. Цезарнинг издоши Октавиан Август (бизнинг эрамизгача 63 – 14 йил бизнинг эрамизда) ерларнинг ёзма тавсифини, картасини тузиш ва сифатини аниқлаш билан аниқ ҳисоблашни жорий этган, бу пул ва маҳсулот шаклида тўланадиган ер солиғини икки барабар кўпайтириш имконини берди.

Ўрта асрлардаги Европада ер тузумининг асосини феодалларнинг (дворянлар, дин арбоблари ва бошқ.) ерга мулкчилиги ва асосан мерос ҳарактерига эга деҳқонларнинг ажратилган ердан фойдаланишлари ташкил этар эди. Ердан фойдаланиш учун деҳқонларишлаб бериш (бархина), маҳсулот (оброк) ва пул ренталарини тўлашар эди. Давлат феодалларнинг ерга бўлган мутлок мулкчилик ҳуқуқларини ҳимоя қилар ва унинг мустаҳкамланишига норозилик чиқишларини аёвсиз бостириб, ҳар томонлама ёрдам қилар эди. Тарихдан Францияда Жакерия (XIV аср), Англияда Уот Тайлер кўзғолони (XIV аср охири), Германияда Томас Мюнцерн бошчилигидаги (XVI аср), Россияда Степан Разин (XVII аср) ва Емельян Пугачев (XVIII аср) бошчилигидаги деҳқонлар урушлари яхши маълум. Жуда катта миқёсидаги деҳқонлар кўзғолони Хитойда бутун ўрта асрларда бўлиб турган. Масалан, тайпинлар кўзғолони (XIX аср) кўп миллионли аҳолини қамраб олди; деҳқонлар ердан ва бошқа мулклардан фойдаланишда тенглик эълон қилдилар. Бу чиқишларда олдинга сурилган умумий талаб ернинг адолатли тақсимланиши, ердан эркин фойдаланиш ва унга эгалик қилиш бўлган.

Ўрта асрлардаёқ ер тузиш давлат мақомига эга эди ва биринчи навбатда ерларнинг ҳисоби (кадастри) билан уларни ер эгалари орасида бўлиш ва чегараларни белгилаш (ер мулки чегараларини белгилаш ва мустаҳкамлаш) билан боғлиқ бўлган. Ғарбий Европадаги ўрта асрлар кадастрига, хусусан, франклар қироли Буюк Карл (742-814 йиллар) ер ҳисобини, Вилгельм Забт этувчи (1066-1087 йиллар) замонларидаги ерларнинг майдони ва сифати тўғрисида тўла маълумотларга эга инглиз «Даҳшатли суд китоби», император Фридрихнинг II (1194-1250 йиллар) Сицилия кадастри, Колабрия кадастри (1327 йил), Бранденбургский курфюршествосининг ер бўйича китоби (1375 йил) ва бошқа киради.

Капитализмнинг ривожланиши билан ер тузиш ишлари доимий ҳарактерга эга бўла бошлади ва нафақат ер мулкчилиги ҳуқуқларини мустаҳкамлашга, балки Деҳқончиликнинг (илғор) тизимларини, янги юқори унумли машиналар ва механизмларни қўллаш мақсадида йирик товар хўжаликларида ердан фойдаланишни ташкил этишга қаратилган эди.

Том маънода ер тузиш, ерларни тақсимлашда ва ундан фойдаланишда белгили тартиб ўрнатишдан иборатдир; бу тартиб ҳудудни ва ер билан ажралмас боғлиқ ишлаб чиқариш воситаларини мос равишда ташкил этишда намоён бўлади. Ҳамма ижтимоий - иқтисодий ҳодисалар динамик ҳарактерга эга бўлганликлари сабабли, *ер тузиш - бу жамият ишлаб чиқариш кучлари ва ишлаб чиқариш муносабатлари ривожланиши талаб этадиган ҳудудни ва ер билан ажралмас боғлиқ ишлаб чиқариш воситаларини мақсадли ташкил этиш жараёнидир*, деб айтиш мумкин.

Таклиф этилаётган таъриф қуйидаги асосий устунликларга эга. Биринчидан, у ҳар хил ижтимоий-иқтисодий формацияларда қўлланилиши мумкин. Иккинчидан, у ер тузиш жамият ривожланишининг иқтисодий қонуниятлари билан аниқланадиган, ҳудудни ташкил этишнинг ҳар хил шаклларида фойдаланишда кўринадиган, объектив ҳарактерга эга эканлигини ҳисобга олади. Учинчидан, у ер тузиш давлат органлари томонидан ўтказилиши мумкинлигини, бироқ улар билан мажбурий боғланмаганлигини назарда тутди. Тўртинчидан, у ҳудудни ташкил этиш илмий англаш давомида очиладиган маълум қонунларга бўйсунилишини назарда тутди.

Ва ниҳоят, бу таъриф ер тузиш ва мелиорацияни аниқ ажратиб беради. Мелиорациянинг объекти у ёки бу тадбир натижасида ўзгарадиган, маълум физик ва кимёвий хусусиятларга эга табиий жисм сифатидаги ер ҳисобланади.

Мелиорациянинг мақсади – маълум ер участкасининг унумдорлик хусусиятларини яхшилашдир, бу эса белгили капитал ҳаражатларни ва жорий эксплуатация ҳаражатларини талаб этади. Ер тузишнинг объекти эса хўжалик ва унинг ҳудуди ҳисобланади, унинг асосий мақсади эса – хўжаликни ривожлантириш учун ҳудуднинг ташкил этилишини яхшилашдир. Ер тузиш жараёнида биринчи навбатда ернинг ҳудудий хусусиятлари (ер турлари таркиби, майдони, жойлашиши, чегаралари, шакллари, ер массивлари шакллари ва шунга ўхшашлар) ўзгаради. Бундай ўзгариш хўжалик фаолиятидан ажратилиб қаралиши мумкин эмас. Шунинг учун ер тузишда ишлаб чиқаришга нисбатан иккита бир-бири билан боғлиқ масала ечилади: ҳудудни унинг талабларига мослаш ва ишлаб чиқаришнинг ўзини ҳудудга мослаш.

Чегаралаш жараёнида махсус билимларни талаб этадиган катта ҳажмдаги ер ўлчаш ишларини бажаришга тўғри келди. Малакали мутахассислар етишмас эди, шунинг учун чегаралашга ер ўлчаш ва геодезия асосларини биладиган барча шахслар жалб этилди. 1779 йилдан бошлаб ер ўлчовчи кадрларни Ер ўлчаш мактаби тайёрлай бошлади. Бу мактаб 1819 йил Ер ўлчовчилар билим юртига айлантирилди ва унинг базасида 1835 йил Чегаралаш (Межевой) институти ташкил этилди (кейинчалик, Москва ер тузиш инженерлари институти, ҳозир эса Ер тузиш бўйича давлат университети).

100 йилга яқин давом этган бош чегаралаш даврида 32 губернияда 300,75 млн. га майдонга эга 188264 дача чегараланди; бу помещиклар ер эгаликлари ҳуқуқий асосларини жиддий мустаҳкамлаш имконини берди.

Октябрь революциясидан кейин ер тузиш чуқур аграр ўзгаришларнинг воситасига айланди. Совет ҳокимиятининг биринчи йилларида унинг асосий вазифаси 1917 йил 26 октябрда (8 ноябрда) Иккинчи бутун Россия Советлар съезди томонидан қабул қилинган ер тўғрисидаги «Декрет»ни ҳаётга тадбиқ қилишдан иборат эди. Хусусан, ер тузиш ёрдамида бу даврда экспроприация қилинган (тортиб олинган) ерларни меҳнаткаш деҳқонларга фойдаланишга беришнинг амалий масалалари ечилди.

Ер тўғрисидаги «Декрет»нинг аҳамиятли қоидаларидан бири деҳқонлар сўровлари асосида тузилган, ерга, унинг остига, ўрмон ва сувларига бўлган хусусий мулкчиликни бекор қилиш эди. Деҳқонларга ердан фойдаланиш шакллари ўзлари танлаш ҳуқуқи берилди.

Революциядан кейинги биринчи йилларнинг мураккаб шароитида меъёрий актлар тайёрланди ва чоп этилди, уларда ер тўғрисидаги декретнинг асосий қоидалари янада ривожлантирилди. Уларнинг орасидаги энг аҳамиятлилари БМИҚ 1918 йил 19 февралда эълон қилинган «Ерни ижтимоийлаштириш тўғрисида», ва БМТ томонидан 1919 йил 14 февралда тасдиқланган «Социалистик ер тузиш ва социалистик деҳқончиликка ўтиш чоралари тўғрисидаги» қоидалардир.

1923 йил бошидан ер тузиш ишлари РСФСРнинг 1922 йил 30 октябрда қабул қилинган Ер кодексига ва 1922 йил 22 майдаги меҳнат билан ердан фойдаланиш қонунига мос тарзда бажарила бошлади; бунда асосий эътибор ҳудудни оқилона тузишга қаратилди.

Қишлоқ хўжаликкорхоналарида ер тузишнинг мазмуни бу вақтда ерларни ажратиш, қишлоқ хўжаликкерларининг асосий турларини чегаралаш, йўл тармоқларини жойлаштиришдан иборат эди.

1928 йил бошлаб ёппасига коллективлаштириш сиёсати натижасида мамлакатда шахсий деҳқон хўжаликлари режали тарзда тугатила бошлади. Бу вақтдаги ер тузишнинг характери РКП (б) XV съезди йўриқномалари билан аниқланди, уларда хўжалик юритишнинг жамоа шакллари жорий этишнинг асоси ҳисобланган ер тузиш бўйича ишларини тезлаштириш зарурати кўрсатилган эди. Агар 1919 йилдан 1927 йилгача бўлган даврда 1410,6 минг га майдондаги 5129 колхозда ер тузилган бўлса, фақат 1928 йилнинг дала ишлари даврида 3039,4 минг га майдондаги 12083 хўжаликда ер тузилди.

Бу вақтда ҳудудни ташкил этиш масалалари 1928 йил 15 декабрда БМТ томонидан тасдиқланган «Ердан фойдаланиш ва ерга эгаллик қилишнинг умумий бошланиши» билан тартибга солинар эди. «Ер тузиш ишларини бажариш бўйича кўрсатмалар»да (1928 йил) ер тузишнинг икки тури: қишлоқлараро ва қишлоқлар ичида тилга олинган. Кейингиси ўз навбатида тўртта гуруҳга бўлинади - жамоа хўжаликларида ер тузиш, гуруҳлаб ер тузиш, хўжаликларда ички ер тузиш ва айрим хўжаликларда ер тузиш. «Хўжаликда ички ер тузиш» атамаси 20-йилларнинг охиридан бошлаб ҳамма жойда ишлаб чиқариш, илмий ва ўқув адабиётларига кира бошлади.

Ёппасига коллективлаштириш даврида ер тузувчи мутахассисларнинг етишмаслиги ва ердан фойдаланишларни тузиш ва янги тузиладиган жамоа хўжаликлари ҳудудларини ташкил этиш бўйича ишларни тезкор бажариш зарурати сабабли, ер тузиш соддалаштирилган усулларда ўтказилди ва ер кўрсатиш ҳаракатига эга бўлди. Бунда ҳудудларни ўрганиш ва янги тасвирга тушириш ўтказилмади, олдинги йилларнинг план-ҳарита материалларидан фойдаланилди. 1930-1932 йилларда бундай ер тузиш бир неча юз млн. гектар (янги совхозлар учун – 80 млн. га) майдонларда ўтказилди.